

ΓΝΩΣΤΙΚΑ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΝΕΥΡΟΑΠΕΙΚΟΝΙΣΤΙΚΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΣΤΗ ΣΧΙΖΟΦΡΕΝΕΙΑ

Β. Λέστου^{1,2}, Λ. Μαντωνάκης¹

(1) Α΄ Ψυχιατρική Κλινική ΕΚΠΑ, Αιγινήτειο Νοσοκομείο

(2) Ινστιτούτο Έρευνας και Θεραπείας της Συμπεριφοράς (ΙΕΘΣ)

Η γνωστική έκπτωση των ασθενών με σχιζοφρένεια κυμαίνεται από μέτρια έως βαριά. Τα γνωστικά ελλείμματα μαζί με τα κυρίαρχα και συνοδά συμπτώματα της νόσου ευθύνονται για τις σημαντικές δυσκολίες στην επαγγελματική, κοινωνική και διαπροσωπική λειτουργικότητα και εμποδίζουν τους ασθενείς να ζήσουν ανεξάρτητα. Το προφίλ των δυσκολιών στο γνωστικό τομέα αφορά σημαντικές εκφάνσεις της γνωστικής σφαίρας με ελλείμματα στην προσοχή, τη μνήμη, την ταχύτητα επεξεργασίας των δεδομένων, τη συγκέντρωση, τις εκτελεστικές και επιτελικές λειτουργίες καθώς και την κοινωνική αντίληψη και την ανταπόκριση σε συναισθηματικά ερεθίσματα και αποτελούν τον καλύτερο προβλεπτικό δείκτη για την συνολική πρόγνωση. Ταυτόχρονα οι νευρωνικοί μηχανισμοί που συνδέονται με τα γνωστικά ελλείμματα παραμένουν στο κέντρο της διεθνούς ερευνητικής δραστηριότητας. Λειτουργικές νευροαπεικονιστικές μελέτες έχουν προσπαθήσει να συσχετίσουν τα γνωστικά ελλείμματα με συγκεκριμένες περιοχές του φλοιού. Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζει τόσο η σχέση νοητικών ελλειμμάτων και νευροαπεικονιστικών ευρημάτων όσο και τα νευροβιολογικά μοντέλα που έχουν προταθεί ως αποτέλεσμα των νευροαπεικονιστικών ευρημάτων με σκοπό να συσχετίσουν τα ελλείμματα με πιθανές δυσλειτουργίες σε συγκεκριμένα νευρωνικά δίκτυα. Η παρούσα ομιλία εστιάζεται στα χαρακτηριστικά των ελλειμμάτων στις ανώτερες νοητικές λειτουργίες στη σχιζοφρένεια και σε πρόσφατα νευροαπεικονιστικά ευρήματα που συνδέουν την μειωμένη απόδοση σε δοκιμασίες νευροψυχολογίας και πειραματικής ψυχολογίας με τις λειτουργικές διαφοροποιήσεις στη σχιζοφρένεια σε σχέση με τις ομάδες ελέγχου. Θα παρουσιάσουμε αναλυτικά, πρόσφατα νευροαπεικονιστικά δεδομένα από δοκιμασίες μνήμης, συγκέντρωσης, προσοχής, κοινωνικής αντίληψης και άλλων νοητικών διεργασιών και θα εξετάσουμε τα ελλείμματα που παρουσιάζονται σε σχέση με τις διεργασίες αυτές. Πιο συγκεκριμένα θα συζητηθεί ο ρόλος του οπισθοπλάγιου προμετωπιαίου φλοιού (DLPFC), του πρόσθιου προσαγωγίου φλοιού (ACC), της αμυγδαλής, της νήσου (INSULA), καθώς και ο ρόλος του 'κοινωνικού εγκεφάλου'(social brain network) μεταξύ άλλων. Τέλος θα αναφερθούμε σε νεότερα ερευνητικά δεδομένα σχετικά με τη συνδεσιμότητα εγκεφαλικών περιοχών στη σχιζοφρένεια και πιο συγκεκριμένα στη συμμετοχή και διαφοροποίηση του διακριτικού δικτύου (salience network) σε σύγκριση με ομάδες ελέγχου.